

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ КРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Державне регулювання економіки»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

за темою - Державне регулювання цін та інфляції

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол
від 15.08.2022 № 1

Розробники: старший викладач циклової комісії економіки та управління,
к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова О.А.

Рецензенти:

1. Старший викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Харченко М.В.
2. Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Кременчуцького інституту ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», к.е.н., доцент Єфременко А.Г.

План лекції:

1. Вплив держави на ціни та ціноутворення
2. Антиінфляційна політика держави

Рекомендована література:

Основна

1. Державне антимонопольне регулювання : підручник: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.
2. Сохацька О.М., Роговська-Іщук І.В., Вінницький С.І. Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових ринків: навчальний посібник Київ: Кондор-Видавництво, 2014. 358 с.
3. Б. М. Марков Антимонопольне регулювання: зарубіжний досвід та межі його адаптації до реалій України / Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" № 3, 2014р.
4. Барінов В. В., Скорик Г. І. Державне регулювання економіки : навчальний посібник Л.: Нац. ун-т "Львів. політехніка" 2012. 457 с.
5. Сментина Н.В. Національна економіка: навчальний посібник Одеса: ОНЕУ, 2012. 315 с.

Додаткова

6. Єфименко Т.І., Черевиков Є.Л., Павлюк К.В. та ін. Державне приватне партнерство в системі регулювання економіки : Монографія 2012. 372 с.
7. Карлін М.І. Державні фінанси розвинутих країн: навчальний посібник Львів: «Новий світ-2000», 2010. 484с.
8. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки : курс лекцій Київ: Ліра- М, 2014. 388 с.
9. Михасюк І.Р. Державне регулювання економіки : Підручник Київ: Ліра-М, 2013. 216 с.
10. Кизим М.О. , Іванов Ю. Б., Зінченко В. А., Іванова О. Ю., Чечетова- Терашвили Т.М. Державне регулювання економіки: проблеми та перспективи : Монографія Харків : ІНЖЕК, 2014. 287 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

11. Національний банк України. URL: режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
12. Міністерство фінансів України. URL: режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

13. Фінансовий портал №1 в Україні . URL: режим доступу: <http://finance.ua/>
14. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

Текст лекції

1. Вплив держави на ціни та ціноутворення

Ціна - це один із найважливіших інструментів регулювання економіки.
Види цін:

- державні фіксовані;
- регульовані ціни;
- вільні ціни.

Політика ціноутворення є складовою частиною загальної соціально-економічної політики держави.

Вона спрямована на забезпеченні:

- Рівних умов і стимулів для розвитку всіх форм власності;
- Економічної самостійності суб'єктів господарювання, регіонів країни;
- Збалансованого ринку засобів виробництва, товарів і послуг;
- Оптимальних співвідношень у цінах на продукцію і послуги різних галузей та сфер економіки з метою забезпечення еквівалентного обліку;
- Протидії монопольним тенденціям виробників продукції;
- Соціальних гарантій громадян у зв'язку зі зростанням цін і тарифів;
- Економічних гарантій вино брикам;
- Орієнтації цін внутрішнього ринку на рівень світового ринку.

Метою цінового регулювання є:

- Недопущення інфляції;
- Сприяння норм конкуренції;
- Підтримання прожиткового мінімуму.

Спостереження за цінами - виявлення зростання вартості життя для визначення індексу щорічного мінімального підвищення заробітної плати, впливу зростання цін на витрати виробництва та конкурентоздатність.

Опосередкований (непрямий).

Вплив на ціну – здійснюється завдяки введенню або відміні обмежень у зовнішній торгівлі, зміни облікової ставки , податків , розміру емісії грошей тощо.

Державне втручання в процес ціноутворення – санкціонування урядовими органами завищення витрат виробництва, у собівартість включено завищені амортизаційні списання, відрахування у різні фонди.

Прямий державний вплив на ціни – передбачає надання субсидій, встановлення податку на додану вартість, встановлення цін на підакцизні товари.

Встановлення державою фіксованих цін і тарифів – пільгові ціни на продукцію державного підприємства.

Лідерство в цінах - має місце у тих сферах виробництва, де значна частка держави або держава виступає великим покупцем чи замовником.

Посилення державного регулювання цін зумовлюється:

- Кризовим станом економіки;
- Дефіцитом продукції;
- Високими темпами інфляцій;
- Необхідністю прискорення структур перебудови.

2. Антиінфляційна політика держави

Інфляція одним із проявів макроекономіки не стабільності і характеризуються зростанням загального рівня цін упродовж певного періоду часу, яке супроводжується знеціненням національної грошової одиниці.

Види інфляції:

- Помірна – зростання цін до 10% за рік, збільшення заощаджень;
- Галопуюча – зростання цін на 10 – 100 і більше % за рік знецінення грошей зменшення заощаджень;
- Гіперінфляція – зростання цін на 1000 і більше % за рік.

Антиінфляційна політика – це сукупність ефективних заходів держави, спрямованих на реальну стабілізацію рівня споживчих цін.

Найбільш поширені:

1. Нуліфікація
2. Ревалоризація і реставрація
3. Девальвація
4. Рефляція

Найчастіше використовується **нуліфікація** – знецінення грошей.

Ревалоризація означає процес відновлення до інфляційної вартості паперових грошей з метою стабілізації і підвищення курсу національної валюти.

Провідним методом є поступова **реставрація** валюти, тобто відновлення до інфляційної купівельної спроможності та курсу національної валюти, щодо інших вільноконвертованих валют.

Рефляція – загальне значення середнього рівня цін в економіці.

До основних засобів антиінфляційної державної політики належать:

- Зростання виробництва і насичення ринку товарами;
- Обмеження емісії грошей;
- Подолання дефіциту державного бюджету;
- Стимулювання інвестицій;
- Проведення обґрунтованого кредитного положення;
- Скорочення ставок податків;

- Проведення приватизації і стимулювання розвитку середнього і малого бізнесу;
- Збільшення безготівкового обігу;
- Широке впровадження електронної системи розрахунків;
- Скорочення бартерних операцій; Регулювання валютного курсу;
- Розвиток ринку цінних паперів;
- Подавлення інфляційних очікувань населення;
- Проведення грошових реформ конфіскаційного типу.

Антимонopolна політика охоплює контроль за підприємницькими структурами, що займають панівне становище на ринку, захист і стимулювання конкуренції і сприяння розвитку малого і середнього бізнесу, контроль за цінами, захист прав споживача та інше.